

Predikan sönd. f. Domssöndagen

Kyrkoherde Sten Rydh
Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige
2017-11-19 i Stockholm

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

1. Vredens stora dag är nära Elden då skall allt förtära Så var siarsångens lära.
2. Hela världen, skräckbetagen, Skåda skall de stränga dragen, Av sin domare den dagen.
3. Domsbasuner mäktigt skalla Och ur jordens gravar alla Mänskor fram för tronen kalla.
8. Konung, som kan alla fälla, Nåd för rätt du låter gälla. Fräls mig, du all godhets källa.
9. Milde Jesu, minns: för mina Synder gick du till din pina; skjut ej bort mig från de dina.
15. Låt bland fåren mig få bida, Icke gettrens öde lida; Ställ mig på din högra sida.
18. Vredens dag, du underbara, Då envar för dom skall svara!
Vem skall rädda då oss arma? Gud allsmäktig, dig förbarma!
19. Jesu Krist, dig till oss vänd Och din frid oss allom sänd! Amen.

Predikotext (3 årg. Mark. 4:21-25):

Jesus sade till sina lärjungar: "Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå. Men den dagen eller stunden känner ingen: inte himlens änglar, inte ens Sonen, ingen utom Fadern.

Så som det var under Noas dagar, så ska det vara när Människosonen kommer. Under dagarna före floden åt de och drack, de gifte sig och blev bortgifta ända till den dag då Noa gick in i arken, och de visste ingenting förrän floden kom och ryckte bort dem alla. Så ska det bli när Människosonen kommer. Då ska två män vara ute på åkern. Den ene ska tas med, den

andre lämnas kvar. Två kvinnor ska mala vid kvarnen. Den ena ska tas med, den andra lämnas kvar.

Var därför vakna, för ni vet inte vilken dag er Herre kommer. Men det förstår ni att om husägaren visste när på natten tjuven kom, då hade han hållit sig vaken och inte låtit någon bryta sig in i hans hus. Var därför beredda också ni, för i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen."

Dagens ämne är **vaksamhet**. Herren vill att vi som kristna skall vara vaksamma. Det betyder framför allt att vi skall vara beredda på hans ankomst, hans synliga återkomst från himlen. Liksom han efter sin uppståndelse for upp till himlen inför lärjungarnas blickar tills en sky tog honom bort, skall han vid tidens slut komma synligt tillbaka till den yttersta domen (Apg. 1:9-11). Därför säger han i vår predikotext:

Var därför beredda också ni, för i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen (v. 4).

I episteltexten står det att Herrens dag kommer som en tjuv, oväntat, plötsligt, "och då skall himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till" (2 Petr. 3:10).

Liksom Gud en gång för cirka 6000 år sedan skapade hela universum under en mycket kort tid (på sex dagar av samma längd som våra veckodagar), skall han snart låta hela

universum gå under i samband med att Kristus kommer tillbaka. ”*Himlarna skall försvinna, himlakropparna upplösas av hetta och jorden inte mer finnas till*”. Det som här beskrivs är inte ett verk av människor eller av miljöförstöring, utan Guds eget verk. Bibeln beskriver detta som en dom över människans synd.

Vi skall nu höra vad Bibeln lär om den yttersta domen. Detta kan sammanfattas i tre punkter:

1. Den yttersta domen är Guds straff över synden.
2. Kristus har burit Guds dom och straff i vårt ställe.
3. Kristus kommer snart tillbaka till domen.

1. Den yttersta domen är Guds straff över synden.

Det är ett bibliskt faktum, att alla människor måste dömas av Gud. Hebreerbrevet säger:

Människan måste dö en gång och sedan dömas (Hebr. 9:27).

Och aposteln Paulus skriver:

Hämnas inte, mina älskade, utan ge rum för Guds vrede. Det står ju skrivet: Min är hämnden, jag ska utkräva den, säger Herren (Rom. 12:19).

Vad än människor tycker och tänker så är Guds dom ett oåterkallerligt faktum. Efter döden kommer domen för varje människa. Det är då en fullkomligt rättvis dom. I en mänsklig domstol kommer inte alltid rättvisan fram eftersom det kan saknas vittnen och uppgifter som gör att domstolen inte säkert kan veta om någon är skyldig eller ej. Ändå måste vi lita på att domstolarna i en rättsstat gör allt de kan för att döma rättvist, och man har då också principen att hellre fria än fälla. Det måste föreligga en ordentlig, opartisk och objektiv bevisning innan någon kan dömas skyldig till ett brott. Men mänskliga vittnen kanske kommer ihåg fel eller ljuger och polisen har inte lyckats få fram en tillräckligt stark bevisning. Då måste den anklagade släppas och frikännas.

I Guds domstol är det på liknande sätt, men med den stora skillnaden att Gud vet allt. Han känner till alla fakta men också alla människornas tankar och motiv. Guds dom blir därför helt rättvis. Ingen kan då ljuga inför Herrens domstol, ty Herren vet precis hur varje människa på jorden är, hur hon har levat, vad hon har gjort eller inte gjort och vad hon har tänkt. Då skall allt som är fördolt och gömt tas fram i ljuset.

Och då står det att *Gud vredgas*. Han är vred och skall utkräva hämnd. Om någon till exempel har blivit utsatt för ett rån, ett överfall, en misshandling eller ett mord, kommer Gud att hämnas och straffa dem som gjorde det. Även om polisen och domstolen inte lyckades ta fast och fälla de skyldiga, kommer Gud själv att göra det. Så lär Skriften.

Vi kanske tycker att detta är fruktansvärt, men då skall vi komma ihåg att det är själva den onda gärningen, synden, som är det fruktansvärda. När t.ex. en domstol straffar en mördare med fängelse utför domstolen en god, laglig gärning som är till för att skydda oskyldiga människor och även för att synden måste få sitt rättmätiga straff. Domstolen är inte elak och ond när den fäller sina domar, utan en Guds tjänare. Men om någon tar lagen i egna händer och hämnas på egen hand är detta en ond gärning. Så lär Bibeln att vi inte själva skall hämnas utan alltid lämna domen till Gud. Och Gud utför först sin dom genom överheten, som Paulus lär:

Överheten är en Guds tjänare till ditt bästa. Men gör du det onda ska du vara rädd, för överheten bär inte svärdet utan orsak. Den är en Guds tjänare, en hämnare som straffar den som gör det onda. Därför måste man underordna sig, inte bara för straffets skull utan även för samvetets (Rom. 13:4-5).

Så finns det också en andra dom över synden. Genom överheten, polis, militär och domstolar straffar Gud redan här i tiden uppenbara synder och missgärningar. Det är vad vi kallar lagens första bruk. Men Gud ser också till hjärtat och straffar då alla synder, inte bara de yttre grova synderna utan alla hjärtats onda tankar, vår brist på kärlek till Gud och nästan. Dessa synder straffar han genom Guds lags predikan då Guds ord avslöjar vår synd. Om detta lagens andra bruk skriver Hebréerbrevet:

Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd och genomtränger tills det skiljer själ och ande, led och märg, och det dömer över hjärtats uppsåt och tankar. Inget skapat är dolt för honom, utan allt ligger naket och blottat för hans ögon. Och inför honom måste vi stå till svars (Hebr. 4:12f).

Den yttersta domen är så Guds tredje och slutgiltiga dom över alla människor, levande och döda. När Kristus kommer tillbaka skall alla döda uppstå och sedan ställas inför Gud i den yttersta domen. Då kommer också varje människa att fullkomligt rättvist dömas för sina gärningar. De som då döms skyldiga straffas med de eviga straffen. Jesus använder bilden av det brinnande Gehenna, en fruktansvärd avskrädesplats i Jerusalem där man brände sopor, döda kroppar m.m. Det är detta ord som brukar översättas med "helvetet". Men också ordet "dödsrike" (Hades) översattes förr med "helvete" så snart det gällde fördömsen. Jesus säger om den yttersta domen till dem som blir fördömda:

Gå bort från mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar (Matt. 25:41).

Denna plats var alltså egentligen avsedd för *djävulen och hans änglar*, för de onda andarna som gjorde uppror mot Gud redan kort tid efter skapelsen. För Guds värste fiende, Satan eller Djävulen, är denna plats tillredd som evigt straff. Bibeln kallar den också för "den brinnande sjön". Det står:

Och djävulen som hade förlätt dem kastades i sjön av eld och svavel där också vilddjuret och den falske profeten är. Och de ska plågas dag och natt i evigheters evighet (Upp. 20:10).

De människor som genom sin otro har följt djävulen får nu i den yttersta domen samma straff som de onda andarna.

Om nu denna lagens lära om Guds vrede och straff hade varit Bibelns enda lära, vore vi alla förlorade. Men Bibeln har också en helt annan lära om domen, och därför säger vi för det andra:

2. Kristus har burit Guds dom och straff i vårt ställe.

Profeten Jesaja skriver om detta i sina välkända ord:

Han var genomborrad för våra överträdelsers skull, slagen för våra missgärningars skull. Straffet var lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade. Vi gick alla vilse som får, var och en gick sin egen väg, men all vår skuld lade Herren på honom (Jes. 53:5f).

Gud säger alltså genom sin profet, att våra synder och missgärningar var lagda på Jesus Kristus när han dog på korset. Straffet **för hela mänsklighetens synd var lagt på honom**. Därför får vi **frid med Gud**, förlåtelse och försoning. Det står ju tydligt: **Genom hans sår är vi helade**. Genom detta verk **har Herren lagt all vår skuld på Jesus Kristus** så att vi nu är utan skuld.

Detta är det glada budskapet om hela världens försoning. Kristi uppståndelse innebär därför hela världens frikännande eller rättfärdiggörelse. Aposteln Johannes skriver uttryckligen, att detta verk gäller för alla människor utan undantag:

Men om någon syndar, har vi en som för vår talan inför Fadern: Jesus Kristus, den rättfärdige. Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens (1 Joh. 2:1f).

Därför är det kristna budskapet till oss att Gud i Kristus har fällt en frikännande dom över hela världen. Paulus skriver:

Men när tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt (Gal. 4:4f).

Jesus var en människa som vi, född av kvinna. Men han var också Guds evige Son, Gud själv. Därför behövde han inte dömas av lagen. Han är ju lagens Herre. Men för vår skull gick han in under lagen och dömdes till döden. Det var då våra synder han bar, och för våra synders skull blev han straffad istället för att vi skulle bli straffade. Så friköpte Gud alla som stod under lagen, alla människor utan undantag. Han blev en förbannelse för vår skull. Det står ju:

Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe. Det står skrivet: Förbannad är var och en som är upphängd på trä (Gal. 3:13).

Så är detta det glada budskapet:

Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser, och han har anförtrott oss försoningens ord (2 Kor. 5:19).

Den kristna kyrkan skall förkunna detta förlåtelsens ord, försoningens ord för att vi skall bli frälsta och inte gå förlorade. Om detta talar predikans tredje del:

3. Kristus kommer snart tillbaka till domen.

Här inskräper Kristus att vi skall gå till Guds ord för att få veta den rätta vägen till himlen. Han säger:

Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå (v. 35).

Utan Guds ord skulle vi aldrig kunna veta något säkert om livet efter döden, om Kristi återkomst och domen. Vi skulle - i likhet med alla främmande religioner - tro att vi med våra gärningar om möjligt skulle kunna blidka Gud och kanske bli saliga. Men vi skulle inte kunna vara vissa om detta utan alltid sväva i ovisshet. Martin Luther talar om detta som "ovisshetens monster". Så länge vi tror att våra egna gärningar kan hjälpa oss till salighet måste vi antingen bli självsäkra som fariséerna eller förtvivla som Judas gjorde när han förrått Jesus.

Men genom Guds heliga ord förstår vi att Jesus har kommit till världen för att frälsa syndare. Detta budskap väcker tro i våra hjärtan. Genom evangelium får vi nytt hopp och förtröstan på Jesus. Genom dopet blir vi frälsta i kraft av Guds vissa löfte om evigt liv för var och en som tror. Därför fruktar vi inte längre Guds dom eftersom vi är vissa om att bli frikända för Jesu Kristi skull. Gud rättfärdiggör var och en som tror. Det betyder ordagrant enligt grekiskan att Gud i en domstolsprocess förklarar oss oskyldiga och frikänner oss för Kristi skull. Paulus skriver:

Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det, inte på grund av gärningar för att ingen ska berömma sig (Ef. 2:8f).

Så består Kristi församling av alla som är döpta och av hjärtat tror och litar på Guds förlåtelse i Kristus. Det är dessa som är de fem förståndiga jungfrurna i dagens evangelium. De har olja i sina lampor, vilket betyder att de har tron och den Helige Ande i sina hjärtan. De förtröstar på Kristi verk. De är Kristi sanna brud som han skall hämta till sitt bröllop i himlen.

Men fem var oförståndiga. De hade visserligen lampor, vilket betyder att de hade namn om sig att vara kristna och deltog i den kristna församlingen, i böner, dop, nattvard och andra gudstjänster. De läste Bibeln och lyssnade på predikan. De vittnade om Kristus. De gjorde till det yttre allt som de andra jungfrurna gjorde. Men det var en viktig skillnad: de saknade olja. De var inte beredda att möta brudgummen när han kom tillbaka för att slutgiltigt hämta sin brud. De hade ingen sann tro och kärlek i sina hjärtan.

Världen utanför kyrkan är sådana som i sin otro direkt säger nej till Kristus. Men de fem oförståndiga jungfrurna är alla de som har det kristna namnet, men som likväl saknar tron. Deras kristendom innebär ingen verklig, sann förtröstan på Kristus. De kommer därför att i den yttersta domen tillsammans med världens ogudaktiga människor att stå på Kristi vänstra sida och få höra orden: ”Gå bort ifrån mig, ni förbannade...”

Nu riktar Kristus i predikotexten en mycket allvarlig förmaning till sin församling. Ingen kan veta när domens dag kommer. Men den kommer mycket plötsligt. Den kommer snart. Det skall då bli precis som på Noas tid inför syndafloden. Noa hade med sin predikan varnat och förmanat, men man ville inte tro honom. Man hånade säkert bygget av arken. Så kom plötsligt den dag då Gud sade till Noa att gå in i arken med sin lilla familj, åtta personer. Och sedan kom domen över hela den dåtida mänskligheten. Vattnet forsade och steg från himlen och ur djupen, och snart var hela jorden översvämmad. Ingen enda människa kunde undgå denna fruktansvärda dom.

Så, säger Jesus, skall det också vara när han kommer tillbaka. Varningarna har nu under tvåtusen år efter Kristi död och uppståndelse gått ut i hela världen. Det kommer inte att bli något jordiskt lyckorike eller tusenårsrike som några felaktigt lär. Nej, det som Skriften talar om med olika bilder och liknelser är **evangeliets tid**, då vargar skall bo med lamm och friden skall övergå allt vi kan tänka. Detta är trons andliga rike. Det kallas ett tusenårigt rike, men det är en bild av den kristna kyrkans tid. Men den tiden går mot sitt slut, då avfallet från tron alltmer ökar inför Kristi återkomst. Denna återkomst kan ske vilken dag som helst. Inga fler tecken återstår, utan vi måste vara beredda, eftersom tiden hastigt går mot sitt slut. Då kommer det att vara precis som på Noas tid. Människorna äter och dricker, gifter sig och får barn och lever sina vanliga liv. Och då, plötsligt kommer domen, som en tjuv om natten.

Om denna tid står det:

Då ska två män vara ute på åkern. Den ene ska tas med, den andre lämnas kvar. Två kvinnor ska mala vid kvarnen. Den ena ska tas med, den andra lämnas kvar (v. 40f).

Det betyder inte att de som lämnas kvar fortsätter att leva på jorden och att Jesus alltså skulle komma tillbaka två gånger. Så lär vissa svärmiska rörelser. De tänker sig att alla troende tas upp till himlen, medan de icke-troende är kvar under lång tid. Så kommer också enligt denna lära en väckelse att bryta ut bland dem som är kvar, och först därefter kommer den yttersta tidens vedermöda och Kristi slutliga, synliga återkomst. Men så lär inte Skriften. Bibeln lär tydligt, att när Kristus kommer tillbaka är domens dag inne. Han kommer då på skyarna så att alla skall se honom. De som tas med är de som tror och ställs på Kristi högra sida i domen. De som lämnas kvar är de som inte tror och därför måste ställas på de fördömdas vänstra sida i domen. Kristus kommer endast tillbaka **en gång**, och då kommer han till den yttersta domen.

Samma sak ser vi i dagens evangelium. När ropet ”Se, brudgummen kommer” ljuder, är det för sent för de oförståndiga jungfrurna att köpa olja till sina lampor. De förståndiga som hade trons olja får följa med brudgummen Jesus in till bröllopet. Men för de oförståndiga är dörren för alltid stängd, och Jesus säger till dem: *Jag känner er inte* (Matt. 25:13).

Därför förmanar Kristus sin församling till *vaksamhet*. Var beredda! När som helst är tiden inne. Döden kan komma när som helst, och sedan är omvändelse för alltid omöjlig. Det finns ingen skärseld, det finns ingen "andra chans". Kristus kommer också mycket snart tillbaka, och vi skall därför vänta honom varje dag. Det är dåraktigt att tro att man kan skjuta upp sin omvändelse till ett senare tillfälle. Då är risken stor att det är för sent. Därför skall vi idag vända oss till evangelium, vända oss till Guds nådemedel och be Gud om nåd att av hjärtat få förtrösta på Honom allena.

Var därför vakna, för ni vet inte vilken dag er Herre kommer... Var därför beredda också ni, för i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen (v. 42, 44).

De som då förtröstar på Kristus tar emot honom med glädje. Det de har väntat på så länge går nu i fullbordan. Därför slutar hela Bibeln med orden genom aposteln Johannes i Uppenbarelsboken:

Han som betygar detta säger: "Ja, jag kommer snart." Amen, kom Herre Jesus! Herren Jesu nåd vare med alla (Upp. 22:20f).

Amen.

Dies irae - Vredens dag

1. Vredens stora dag är nära Elden då skall allt förtära Så var siarsångens lära.

2. Hela världen, skräckbetagen, Skåda skall de stränga dragen, Av sin domare den dagen.

3. Domsbasuner mäktigt skalla Och ur jordens gravar alla Mänikor fram för tronen kalla.

4. Döden själv skall häpen vara, När, att inför domen svara, Sig de döda uppenbara.

5. Boken öppnas: där står skrivet Vad av alla är bedrivet I det flydda jordelivet.

6. Uppenbart blir allt som gömdes, Åter framlagt allt, som glömdes, Avdömt allt, som förr ej dömdes.

7. Vad skall då jag arme svara? Vem skall där min själ försvara? Knappt den rene trygg kan vara.

8. Konung, som kan alla fälla, Nåd för rätt du låter gälla. Fräls mig, du all godhets källa.

9. Milde Jesu, minns: för mina Synder gick du till din pina; skjut ej bort mig från de dina.

10. Trött du vandrat vägar vida Korsets kamp för mig att strida, Att jag skulle nåd förbida.

11. Du som hämnar kränkta lagen, Låt min skuld från mig bli tagen, Innan domens stund är slagen.

12. Skuldförtyngd jag faller neder, Rodnad på min kind sig breder: Fräls den ångrande, som beder.

13. När du synderskan benådar Och till rövarn huldrik skådar, Tröst och hopp du mig ock bådar.

14. Ej min bön är värd att höras, Låt ditt hjärta ändock röras, Ej i lågor mig förgöras.

15. Låt bland fåren mig få bida, Icke gettrens öde lida; Ställ mig på din högra sida.

16. Döm ej mig att från dig fara, Kalla mig av nåd att vara Bland de evigt frälstas skara.

17. Djupt i stoftet böjd jag vänder Mig till dig med knäppta händer, Att ett saligt slut du sänder.

18. Vredens dag, du underbara, Då envar för dom skall svara! Vem skall rädda då oss arma? Gud allsmäktig, dig förbarma!

19. Jesu Krist, dig till oss vänd Och din frid oss allom sänd! Amen.

(Sv. Ps. 1937, nr 609)

Medeltida hymn.

Tomas av Celano. Cavallin. Bergman. Beskow.